

KÁNYA JÓZSEF
Pest, József-ter 10-ik szám alatt,
 ajánlja újonnan berendezett
női divat- és vászonárú kereskedését.
 Különösen a vászonárúkra hívom fel a hölgy-világ figyelmét; mert azok gazdag változatosságban és oly kitűnő valódiságban vannak kereskedésben készletben, hogy a legjobb minőségűektől kezdve a közhasználatra való vásznakig, a lehető legutányosabban szabott áron szolgálhatok.
 606 (7-8)

A már több mint 15 év óta **kőszvény** s eszós-bántalmak ellen a legnagyobb sikerrel használt s hathatóságra nézve felülmulhatlannak elismert

Lairitz-féle
 erdegyapot-vatta, erdegyapot-olaj, spiritus stb.; továbbá mellények, nadrágok, térd-, kar-, mell-, gerinc- s váll-mellegítők, testövek, flanel, kötőfonal, betét-talpak stb., mindezek erdegyapotból, pontos használati utasítással együtt — **Pest-Budára** nézve egyedül s kizárólag valódi minőségben kaphatók **SIGMUND JÓZSEF**-nél, városház-utca 1-ső szám alatt, a „zöld koszorúhoz“ czimzett rak-tárban.
 682 (3-3)

WALSER FERENCZ
harangöntő,
 nagy kereszt-utca 3-ik szám alatt
PESTEN.
 ajánlja magát a t. cz. közönség és érdemes közönségnek tetszés szerinti nagysága s tiszta egész összhangzatu
HARANGOK,
 valamin a legújabb szerkeztü

Szabadalmazott vaskalap legújabb szerkeztü.
 A fakalap vagy a régiebb szerkeztü korona.

tüzi-fecskeendők készítésére.
 Az én találmányom módja szerint megújított és a magas kormány által szabadalmazott öntött-vas kalappal ellátott harangok a legnagyobb előnyt nyújtják, mert koronájuk, azaz kalapjuk fordítható és így a harang nyelvének felületét helyét megváltoztatva a harang megrepedése lehetetlen s legnagyobb tartóssága biztosított, azonkívül az újonnan szerkesztett és szabadalmazott surlódáment persely által, mely igen könnyen fordul, a harangozás is igen kevés erőt igényel; továbbá a torony szilárdságát sem rongálja, mert könnyű forgása által a haranglábát legkevésbé sem ingatja meg. Az így módon felszerelt harangot tökéletesen kilódtatni lehet, mely által a hang is egészen kitűnő, s így teljes hangját és erejét éri el; minden zavart hang és az oly ijesztő kongás pedig, mely tökéletesen ki nem lödtethető harangoknál előfordulni szokott, teljesen elmarad.
 Kívánatra öreg harangok is megváltoztathatnak új rendszerem szerint, és új felszereléssel láttatnak el a legutányosb áron.

PILOLES DE HAUT.
 Ezen
növényi hashajtó szer
 az, mely Franciaországban legáltalánosabban használtatik. Ellenében más hashajtó-szerekkel, ez csak akkor működik jól, ha igen jó tápláló étkekkel és erősítő italokkal, u. m. bor, kávé, tea, jó húslevesek stb. vétetik be és emésztetik meg. Hogy az embernek ezen pilulák által hasztulása legyen, választatja azon órát és evési időt, mely étvágya vagy foglalkozásával leginkább megegyez. (Lásd a kézikönyv utasítását.)
 688 (2-6)
 Egy doboz ára 1 ft. 50 kr.
 Főraktár Magyarországra nézve: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál Pesten, király-utca 7. szám.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivataltában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelentek és minden hítelek szerkesztésében kaphatók:

Horváth Mihály.
A magyarok története
 rövid előadásban.
 Negyedik javított kiadás.
 1868. (586 lap, 8-rét) velinpapíron, angol vászonba kötve 4 ft. 50 kr.

Olesó pipere cikkek.
 1 színes perkaill gallér 6 kr.
 1 pár perkaill kézelo 12 kr.
 1 himzett álló gallér 12 kr.
 Kézelo és gallér 40 kr., 50 kr., 75 kr., 1 forintig.
 Jabots és moll-csokor 40 kr., 60 kr., 1 forintig.
 Stuard gallérok 60 kr., 1 ft., 1 ft. 50 kr.
 Selyem cravattok 15 kr., 20 kr., darabja
 Pongyola főkötők 75 kr., 1 ft., 1 ft. 75 kr. és a legfinomabb fehérneműk minden áron.
TÜRSCH F.-nél
 Pesten, váci-utca, 19-dik szám alatt.

Tudósítás.
 Ó excellenziája gróf Zichy Ferencz Bihar diószegi uradalmi pinceszete ezennel tudatja a t. cz. közönséggel, miszerint **Pesten. Lápossy és Lobmayer uraknál (Árpád-utca 4. sz.)** főgynökséget és bizományi raktárt állított fel érmelleki diószegi borainak eladására, miért is a t. cz. közönség könnyűségéért a megrendeléseket oda intézteni kéri.
 Bihar Diószeg, 1869. december 1-jén.
 690 (1-3) Pinceszeti igazgatóság.

Mindennemü takarópapiros
 (Makulatur)
 kapható Pesten, egyetem-utca 0-ik szám alatt.

A dr. Pattison-féle
kőszvény-vatta
 mint legjobbnak bizonyult gyógyszer
 kőszvény s eszós bántalmaknak minden nemei u. m.:
 arcz-, mell-, torok- s fogfájdalmak, fej-, kéz- s térdkőszvény; továbbá tagszaggatás, derek- s agyekfájdalmak stb. ellen, kapható: egész csomagokban 70 kr., félcsomagokban 40 kr. Pesten, a „szent lélek-hez“ czimzett gyógyszerháznál, király-utca 7-ik szám alatt; **Aradon:** Bruckmayer szerb-utca 1-ső szám; **Pozsonyban:** Heimici F. gysz.; **Temesvárt:** Pecher J. E. gysz.; **Makon:** Weil Márk; **Budán:** Pichler Viktor udv. gysz.; **Zomborban:** Heindhofer Rob.; **Eperjesen:** Schmidt Károly gyógyszerész uraknál.
 641 (3-4)

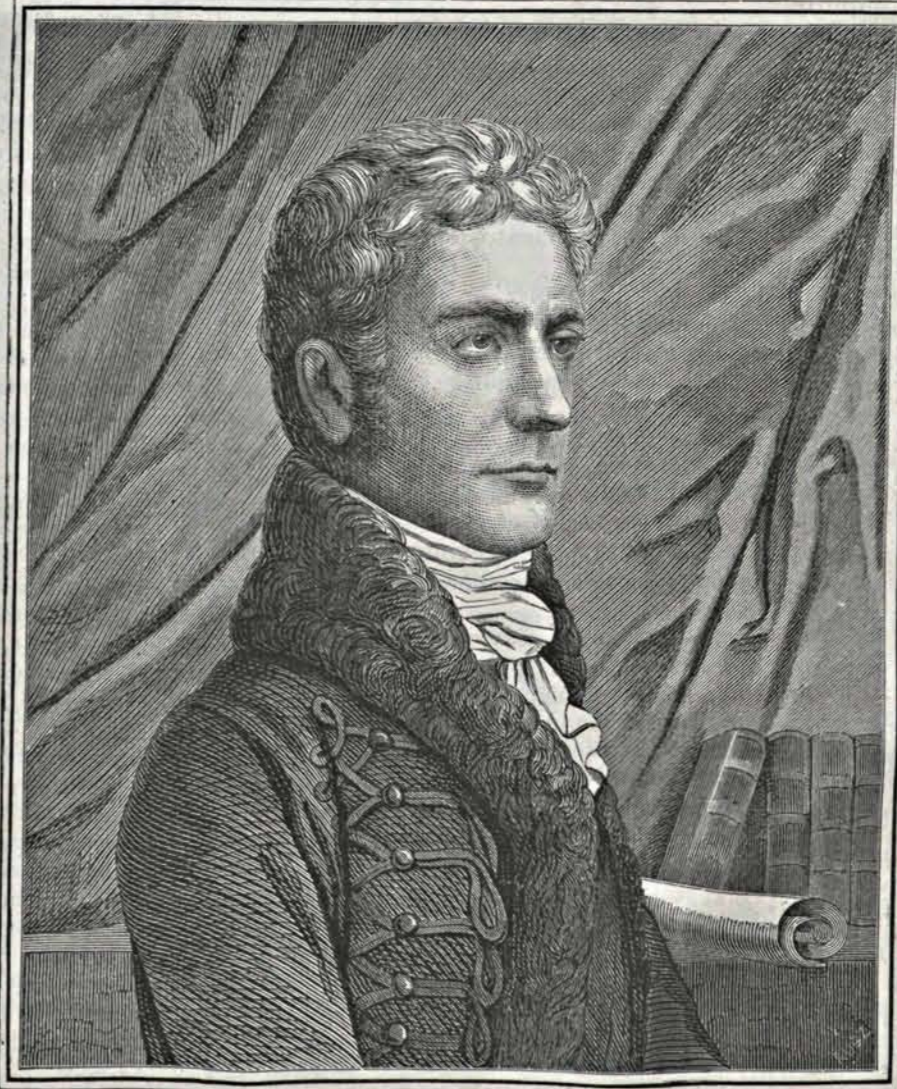
Bőrbajok
 valamin
titkos betegségek
 és súlyos utóbajjal ellen, sok évi tapasztalás s a világhírű **Bicord** (egykori párisi tanárának) módszere után, siker biztosítása mellett, rendel:
Sugar F. orvostudor stb.
 Lakása Pesten,
 váci-utca 15-ik szám alatt,
 a korona kávéház mellett.
 Elfogad naponként 11 órá-
 tól 1-ig. 674 (3-12)
 Megkereshető levél által is.

Vasárnapi Ujság.
 Pest, december 19-én 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
 Coupon Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Coupon Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.
 Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzet hasábjott petit sor vagy annak helye egyszeri ígdtámlál 10 krba, háromszori vagy többszöri ígdtámlál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetémenyeket elfogad Bessen: Oppelk Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden ígdtás után 30 krajczár.

Bacsányi János.
 (1763—1845.)

A magyar királyi testőrsereg nemes ifjai által megindított, s Kazinczy Ferencz által oly dicsőségesen folytatott magyar irodalmi újjászületes korszakában élt íróink közül számosan voltak, kik egyszersmind a társadalmi s politikai közéletben is jelentékeny szerepet játszottak. Életük kiemelkedett a csöndesebb és rejtettebb irodalmi hatás szűk keretéből, s résztvett az állam viszontagságaiban, a nyilvános élet küzdelmeiben; s bár ezáltal többnyire bajt és veszélyt vontak magokra, nevéknék kettős halhatatlanságot szereztek, — mint írók és hazafiak.

BACSÁNYI JÁNOS.

Olvasóink a Martinovic-pőrrel ez év elején adott közleményeinkből emlékezni fognak, hogy e nevezetes, de gyászvégzetű történelmi epizód szereplői között találunk Kazinczy Ferenczen kívül Verseghyt, Szentjóbí Szabót és Bacsányi Jánost is. Kazinczy és Verseghy arczképét s életrajzát szintén közöltük ez év folytatán; Szentjóbí Szabótól, kiről arczkép nem maradt fenn, némi hagyományokat ismer-tettünk, irodalmi műveiből. Közleményeinket most Bacsányi érdekes arczképével s életrajza föbb vonásainak vázlatával egészítjük ki.
 Bacsányi nem tartozik az első rangú írók közé; de azok közé sorozható igen is, kik a nemzeti fejlődés döntő momentumaiiban jelentékeny hatást gyakoroltak, kik munkáik által a nemzet értelmiségét gyarapították, izlését nemesítették; azok közé, kiknek munkái koruk irányáról és eszméiről tanúságot tesznek, s így mint az irodalom-történet historiai személyei megérdemlik, hogy nevék megörzítettessék. Ő — mint Toldy mondja fölöle, összegyűjtött munkáinak (1865.) előszavában, — azon kül-

tőink egyike, kik a népek bajait a legmélyebben érezték, a magyar nemzetiség felüdülését világos öntudattal s lángoló hévvel ohajtották; egyike azon kevés íróinknak, kiknek az irodalom: tudomány és művészet volt, s kik vállalatok, széptani elméletek s korukban mintaszerű prózájuk által mély befolyást gyakoroltak. A mellett Bacsányi-

tőink egyike, kik a népek bajait a legmélyebben érezték, a magyar nemzetiség felüdülését világos öntudattal s lángoló hévvel ohajtották; egyike azon kevés íróinknak, kiknek az irodalom: tudomány és művészet volt, s kik vállalatok, széptani elméletek s korukban mintaszerű prózájuk által mély befolyást gyakoroltak. A mellett Bacsányi-

mint ezek, a művészet iránt, mely ismeretlen táj volt e földön, s gondolkodó részvétellel követte a világ folyását, mig itt a világ-határa a Lajta volt.
 Ily férfit, ha már életében túlélte is magát, s számkivetve volt nemcsak a hazából, de kortársai emlékezetéből is, s ha sirján évtizedek súlya nyom is, megérdemli, hogy emléke fölfrissítsessék, s szébe juttassék a nagy közönségnek is: hogy ki volt, mit tett, mit szenvedett.

Bacsányi János Tapolczán, Zalavármegyében született 1763. május 9-kén*), nem nemes szülöktől. De a parasztfiu elmetehetségei korán feltűntek, s eszközölték, hogy túllépjen a falusi iskola körén. A gymnasium alsó osztályait Veszprémben, a felsőbbeket Sopronban végezte; a bölcsészetet Pesten a kegyesrendiek-nél, a jogot szintén Pesten, a Budáról épen akkor áttett egyetemen hallgatta. Nevelőnek hivatott b. Orczy Lőrincz, a költő, fia mellé, s ennek jótékony hatása alatt születettek első irodalmi s jelesen költői kísérletei.

Növendéke meghalván (1787.), Orczy veje, báró Vécsey kassai kamarai adminisztrátor öt gyakornokká tette a kamarai osztálynál Kassán, s majdan irnokká mozdította elő. E korra esik jelentékenyebb irodalmi föllépése a pozsonyi Magyar Műsában megjelent széptani értekezésével a *Fordításokról*. S még azon évben megkötöttet közte, Kazinczy és Baróti Szabó Dávid közt azon irodalmi szövetség, mely a „Kassai magyar társaság“ nevével ismeretes, s mely

*) Kazinczy (s utána Toldy), márczius 11-dikét írják De azt, saját példányában, Bacsányi javította ki máj. 9-kére Lásd mai számunkban az ide vonatkozó s „Bacsányi születési napja“ czimű közleményt.

hez az ország más részéről is több jeles író csatlakozván, az ő szerkesztése alatt indult meg, évnegyedves füzetekben, a „Magyar Museum”, melyből 1788—9-ben négy füzet, s 1790—2-ben ismét négy jelent meg. Kazinczyval csakhamar meghasonlott, s egészen önállóan vitte a szerkesztést. A folyóirat legérdekesebb s legbecesebb adalékai az ő dolgozatai voltak, versben és prózában. Nehezen férkezhető természetű ember lévén, főnöke s pártfogójával báró Vécseyvel is kemény összefütközése volt, s ez, bosszúságában, csak alkalomra várta, hogy őt eljethesse. Az alkalom megjött. A francia forradalom világrázó eszméi bejárták Európát; s Bacsnányi, szabad szelleme röptében, egy merész költeménnyel üdvözölte azokat, melyet folyóiratában nyomatott ki. De a költemény abból hatóságilag kivágatott s a költő megfosztott hivatalától. Forgács Miklós nyitri főispán adott neki menedéket s vette magán titkáru magához. Bacsnányit azonban keresték, elfogják, — midőn Forgács tanácsára magát Sándor nádornál jeleníteni épen Budára ment volna, s a Martinovics-összeesküvés részeseit vád alá helyezik és törvényszék elébe állítják. A kir. tábla ugyan fölmentette, mint nem részest, de a hétszemélyes tábla elítélte, mint a dolognak tudóját és fel nem jelentőjét s a vizsgálat alatt „elárult veszélyes elveiért.” Itélete egy évre szól. Nehány hónapig Budán tartatott vasban, innen Kufsteinba vitették, Szentjóbival, Kazinczyval. Ez utóbbival a fogságban kibékült. Szentjóbival folytatást melegen rokonszenvezett s ennek betegségére és halálára néhány gyöngéd dalt is írt. Fogságában írta költeményei egyik legszebbikét, a „Rab és a madár” címűt, melyet mai számunkban közlünk olvasóinkkal.

Kiszabadulván egy év múlva (1796.) Bécsbe ment s az élet szükségére által kényszerítve, a bankjegy-hivatalnál, mint napidíjas keresett és talált szolgálatot s szükség életet. E miatt a hazában sokan elítélték s gyanus szemmel néztek reá. De ő csekély állásában is megőrzé szelleme szabadságát s az irodalomban keresett nyílulást és lelki táplálékot. A „Magyar Minerva” című irodalmi gyűjteményt Anyos Pál munkáival nyitotta meg; a mellett Osszian fordításán dolgozott. Helyzete javult némileg, midőn 1804-ben a pénzügyi igazgatóságához előbb tiszteletbeli, majd valódi udvari fogalmazói minőségben áttétetett.

1809-ben Napoleon diadalmas fegyverei mind előbbre nyomulván, a hatalmas hódító Bécsbe is megszállotta. Magyarországot Ausztria háta megett felkölteni volt egyik haditerve — s kibocsátotta híres, de hatástalan maradt próklamációját „A magyarokhoz.” Ennek magyarra fordítására előbb Decsi Sámuel és Márton József szólítottatott fel, s midőn ezek azt elháríták maguktól; Bacsnányi. Ő engedett; s midőn a béke még azon évben megkötetett: kénytelen volt odahagyni Bécsbe s Párisba vonult, hol csekély francia kegyepénzen éldegélt. 1814-ben oda is diadalmasan vonulván be az egyesült seregek, Bacsnányi magát az ausztriai parancsnoknál önként jelentette s foglyul hozatott Bécsbe. Miután itt s Brinnben egy pár évig fogságban tartották, utóbb Linzbe belezabalták, hol majdnem harmincz évig, halálaig élt még, folyvást rendőri felügyelet alatt s huzva csekély francia nyugdíját.

Bár ismét föllépett az irodalom terére, írói érdemeit, fájdalom, nem növelte, sőt ellenkezésbe jött előbbi irányával. A Kazinczy által megsértett dunántúli írói kör, a személyes bántódásait feledni szintén nem tudó Bacsnányit is maga részére vont; s ő, a nyelvújítás egyik első bajnoka, most ez ellen

lépett föl írásaiban. Hatása azonban nem volt már. S a magyar tud. akadémia, mely őt alakulások és elsőbb éveiben mellőzte vala, csak érdemeiről emlékezett meg, midőn 1843-ban a nyolczvan éves aggastyánt taggá választással tisztelte meg, mit azonban ő némán fogadott.

Két év múlva, 1845. május 11-én elfordult kedélyvel rekesztette be hosszas, sanyaru életét, melynek kezdete annyi reménnyel, vége oly sivar emlékekkel van jelölve. Tetemei a linzi köztemetőben nyugosznak.

Költeményei összegyűjtve 1827-ben jelentek meg először; 1835-ben második, bővített kiadásban. Teljesen Toldy Ferencz adta, 1865-ben, megtoldva prózai munkáiból is a jelesebbekkel. E kötet a mai olvasó előtt sem fog idegenszerűnek tetszeni; a nyelv bája, a szellem fenköltisége, az érzelmek nemessége még sokáig olvashatókká s élvezhetőkké teszik Bacsnányi műveit.

— á —

A rab és a madár.

BACSNÁNYI JÁNOS-É.

(Kufstein, 1796.)

Dulci laborum decipitur sono.

Horatius.

Te cifra kis madár! Miért hagyád el már Elmét kecsgetető, S a búban elmerült Gyötrelmes árva szívét Veszélyes aggodásból Édesdeden serkentető Érzékeny éneked? Vagy is mivel köszönjem én neked, Hogy bú magánosságomban meglátogatsz? S hogy (a mit embertől szívem hiába vár!) Vigasztalást és kedvet adsz? Ékes szavú, szép tollú, drága kis madár! Mivel köszönjem én meg ezt neked?

Fel-felrepülsz rostélyos ablakomra: Bízvást előmbé állsz, S úgy kandikálsz Majd bévasalt szűk rejtkeembe, Majd elfogyó sovány Abrázatomra, S vigasztalásidért Hálát mosolygó bánatos szemembe. De nem sokára Tölem megint elválsz! S a búnak e felhőkig ért Boldogtalan lakóhelyéről Szárnyadra kelvén, újlag leszállsz A vár fokára, Vagy még tovább ama Sebes folyónak zúgó partjain Bészken emelkedő bokros halomra; S onnan, szokott örvendezéssel Kellős, verőfényt híres, de hatástalan maradt próklamációját „A magyarokhoz.” Ennek magyarra fordítására előbb Decsi Sámuel és Márton József szólítottatott fel, s midőn ezek azt elháríták maguktól; Bacsnányi. Ő engedett; s midőn a béke még azon évben megkötetett: kénytelen volt odahagyni Bécsbe s Párisba vonult, hol csekély francia kegyepénzen éldegélt. 1814-ben oda is diadalmasan vonulván be az egyesült seregek, Bacsnányi magát az ausztriai parancsnoknál önként jelentette s foglyul hozatott Bécsbe. Miután itt s Brinnben egy pár évig fogságban tartották, utóbb Linzbe belezabalták, hol majdnem harmincz évig, halálaig élt még, folyvást rendőri felügyelet alatt s huzva csekély francia nyugdíját.

Bár ismét föllépett az irodalom terére, írói érdemeit, fájdalom, nem növelte, sőt ellenkezésbe jött előbbi irányával. A Kazinczy által megsértett dunántúli írói kör, a személyes bántódásait feledni szintén nem tudó Bacsnányit is maga részére vont; s ő, a nyelvújítás egyik első bajnoka, most ez ellen

Ott hangzik újra kedves éneked A fenyvesek tollas polgárinak Bút, gondot elfelejtető, S a varasokban fönnyadó kevély halandók Szemetcsaló tündér hívságánál Szászorta méltóbb, boldogabb, s szebb életéről! Ott hangzik édes éneked A halkok, erdők, völgyek, s tér mezők Szárnyas lakosainak Önként jövő, szünetlen változó, Mindenkor új, mindenha vig, S mindég örömmel teljes ünnepéről! Ott hangzik, ott zeng éneked Az e kerek föld birtokánál, A széles e világ Minden javánál Kívánatosb, áldott szabadság Meg nem becsülhető nagy érdeméről!

Boldog kis állat! Ártatlan, szabad lakossa Ezen magas hegyek homályának! Vig hirdetője, Szíves magasztalója Nagy alkotód jószágának! Te szép, te kedves kis madár!

Édes enyhítője. Egyetlenegy vigasztalója Elbágyadt lelkem fájdalmiainak! Mivel, mivel köszönjem én neked Elmémet ébresztő gyöngy éneked?

De ime! már meg itt hagyott... Meg visszatérek Az esti szellők gyenge szárnyain Előbbi mulatóhelyére, Túl a folyónak partjain Ama bokros halomra; — s ott, A nyári dísziből kivetkező Kis fának özevgy ágain, Ott áldja, ott Köszönti A nyugalomra költöző Aranyhajú szelíd napot; Ott önti Gyönyörködésre kísztó mennyei Kis torka fodros énekét, S hangokra olvadt szöb érzenyei Messzére hajtának minden bút, bánatot. Tornyunkra felható édes lehelletit Enyhülve szíjják be sokat túrt szíveink, S dobogva hajlanak le vig dombjának a völgy Arnyékos öbliből

Félnék koválygó lágy szelloihez; És, felfohászódván Megilletődött lelkeink A szenvedők el nem fedelkező Irgalmas atyja székeihez, Kéblünkbe hullanak le könyeink... Elhallgatott: s majd ágról ágra száll, Majd újra nagy büszkén megáll: És, mintha tudná, Hogy szíveink érzésivel Kényére játszik, S hogy édesen mulattató Szép énekéért Méltán magasztaltathatik, Fülelve néz mindenfelé, s kérdezeni látszik: Ha tetszik-e? S kitől miként hallgattatik?

De néma csendesség uralkodik Már mindenütt; s hallgat, figyelmez a vidék Körül-belől. Csak ő felelő visszahang fondorkodik, Csak ő cseveg, s ingerli még A messze köziklak felől. Bámulva bámul és álmélkodik E táj kis Orpheussa szép szaván Még a folyó is, csendesebben Hajtván bolygó hajbait A vár alatt, S nem oly igen sietve, Nem oly zajogva dúlván partjait, S a kőfalat.

Zengj még tovább! zengj, ó kegyes Kis énekes! Enyhítsd árva szívemet, Enyhítsd ah! s felejtésd el velem Határt nem érhető keservemet.

És ime zeng!... De mely szokatlan, Mely új erővel hangzik ezüst szava? Mint eled ah! s mely ellenállhatatlan Vígágnak indúl minden a partok körül! Miként örlül, Miként süvit az ő Hatalmas énekeknek Hegy, völgy, mező! Mely vig öröme gerjedének, S miként felelgetnek mindenfelől neki A szirtos oldalú hegyek Látatlanul enyolgo gyermekiei! Téged, Szabadság! tégedet énekel. Nincs szívd, ember! hogyha nem érdekel; Ha fel nem indíthatnak édes Hangjaid zengedező szavának — Megbájosító kedves szavának, Mely által új Életet ad az egész tanyának! Áldás reád, Ó édes Kis énekes! Áldás reád!!

Ne ártanak néked soha E vad vidéknek éhes ölyvei! Ah! el ne érjenek tégei! soha Kegyetlen üldözéd vérengző körmei!

A bujdosás.

(Kéj 1849-ből.)

A forradalom tragédiájában a fegyvertétel után rövid felvonásköz állott be, mi alatt a szomorujáték hősei a színpalak közt bujdokoltak, a rendezők addig a börtön s vérpad diszitményeit készítvén elő.

Az újabb ivadékok előtt talán nem lesz érdektelen e kevésbé ismert állapot részleteinek rövid rajza, a mennyiben ez az akkori hangulat jellemzésére szolgálhat.

A katasztrófa utolsó napjaiban már mindenki a menekülésre, bujdosásra gondolt. Ezek voltak a legrettentőbb napok. A haza eleste fölötti bánat ekkor volt legerősebb, mely a gyöngébbeket örületbe ejtette. Ily nagymérvű hirtelen bukás valóban ritka, talán páratlan a nemzetek történelmében.

A nemzeti halál képe tünt föl a legvéresebbek szeme előtt is: nem ugyan mint bizonyosság vagy valószínűség, hanem mint lehetőség. Mint egyének pedig arról tündötlünk, vajjon mi sors vár reánk: börtön, golyó vagy bitó?

Az én igen fiatal felfogásom szerint halálbüntetés érhetne a nyilvános téren szereplőket, s ezek közt leginkább a kezdeményezőket, az izgatókat. Mint igen parányi bár, de ezen kategóriába tartozó, magamra nézve sem tartottam lehetetlennek a legrosszabbat.

De ember gondolt, Haynau végzett azon időtájt. Ő pedig olyan mély megvetést szenved az irodalom iránt, — vagy a mi valószínűbb: nem tudta, hogy létez a világon irodalom, — elég az hozzá, hogy egyenesen nem üldözte az irodalmat, csak ha valaki föladott egyet-egyet, mint például Czuczort, itéltetél az ilyen csekélyebb dologért, míg a sokkal nagyobb hatással működőket, mint például Jókait, Vas Gerebent stb. menten hagyá.

Persze, hogy az első düh napjaiban ezek bujdokoltak, s csak per varios casus, per tot discrimina rerum, bujtak elő, mikor már Haynau dühében — kegyelmet osztogatott.

Az irtó háború kezdetén tehát magam is beláttam a latin bölcs mondatának igazságát: bene vivit, qui bene latet. Én pedig épen otthon, egy fehérmezei erdei lakban igen jól elrejtőzhettem. De hogyan jutok oda Aradról, a sok menelő katonaság közepette? Mert a merre járt ekkor az ember, mindenütt csak katonasággal találkozott, a kik előtt elég bün volt, csupán csak magyar lenni, hát még honvéd, és plane — tiszt?

Nem kelle fölöttébb mély politikai belátás ahhoz — s épen ennyivel birt az akkori osztrák kormány, — hogy a népet s a honvéd közlegénységet szelid bánásmóddal megnyernie célszerű lesz. Annál fogva a közönvédség egészen más tekintet alá esett, mint a tisztek, mely utóbbiak iránt szigor, sőt olykor kegyetlen elbánás lett alkalmazva.

Azon sereghez, mely Borosjenőn rakta le a fegyvert, erős fődözet alatt Aradra kísértetett, s az összevissza lödözött, repedetett „Fehér kereszt” című szállodába szállatott, illetőleg dugaszoltatott, mert ez épület alig birt befogadni bennünket. Csaknem mint a sóshalak feküdtünk egymáson a teljesen üres szobákban és pinczékben, hol még szalma is hiányzott fekhelyül. Érezők, hogy úgy tekintetünk, mint valami holt árucikk; tehát nem is mint valamely baromcsorda, melynek egészsége, élete a kereskedő hajcsár érdekében áll. Még attól is lehet tartani, hogy az ingó épület összeroskad.

De lassanként ritkultak soraink. A volt császári tiszteket a várba szállíták, s ezektől úgy váltunk el, mint a kikkel aligha fogunk többé az életben találkozni.

Többen súlyosan megbetegedtek, s midőn ez iránt jelentés ment Schlickehez, egy orvost küldte hozzánk, hogy a veszélyes betegek vizsgálja meg és küldje a kórházba.

Súlyos beteg lenni ekkor irigyelt szerencse volt. Mert ezt akkor maguk az osztrák tisztek — „Galgenfrist”-nek nevezék, valódi akasztófa humorral.

En oly szerencsés voltam, hogy betegségem súlyos voltától maga az osztrák orvos elrémült, — azaz: hogy csodálkozott, miként lehetek ily bajjal ily tühető színben, s hogy bírok lábaimon állani? Mintegy tizen jelentkeztünk betegnek, de egyedül csak engem utasita az orvos kórházba. Társaim egy bús sohajjal, sovár szemekkel bocsátának el, mintha mondták volna: vajha mi is veled mehetnénk.

Két katona adatott mellém kísérőül. Ez általános zürzavar napjaiban, a végleges gyógyelem örömeiben uszó, s diadalittas osztrák tisztek a sokat szenvedett osztrák legénység iránt elnézőbbek voltak, s nem vették oly szigorúan, ha az — úgy mint én is — előnyre zsákmányolta ki a helyzetet.

Midőn tehát egy korcsma előtt mentünk el, nagy elbágyadást színlelve, beintém oda a két németet, és ők készséggel fogadák a hívást. A vendégszobában annyi bort adtak nekik, a mennyit meg bírtak inni, s magam a fogadós szobájába mentem, a mivel az én kísérőim jó kedvükben nem törődtek.

Az akkori érzületre jellemző, hogy minden magyar ember kötelességének tartotta minden vagyonával és erejével egy menekülő honvédtiszttel vagy erősen kompromittált egyénnel segíteni. Menekülésem részletei tehát bármi aprólékosak, de mint ez érzületet változó, talán nem lesznek érdektelenek.

Például e vendéglőst soha sem láttam ez életben. De már ő, a nélkül hogy magam mondtam volna, tudta, hogy most minek kell történni, és maga készítete arra.

Pénzem, t. i. osztrák bankjegyem, nem volt. A magyar bankjegy pedig nemcsak forgalmon kívül volt helyezve, de elfogadni tiltva volt, és hogyan tiltva? Akkor egyéb büntetéssel, mint a felakasztás vagy agyonlövésellel az osztrák parancsnokok nem vesződték. Az ötven vagy száz bot kivételképpen olyan egyénekre alkalmaztatott, a kikre nézve, mint például papok vagy előkelőbb személyekre nézve ez nem csupán testi fájdalom, de horribilis meggyalázás volt. Csak épen e fogadós beszélt mint hírt, hogy egy helybeli gazdag polgárnál kilenczven ezer magyar bankjegyet találtak, s mivel elkobzásán fölül még meg is verték, ez bujában a Tiszába ölte magát.

Akkorában egyebet se lehet hallani, mint hasonló gyászesetek híreit. A közös, általános veszély a legszorosabb egyetértésre hangolta a nemzetet, mint egy szerető családöt. Összebujtunk mint a farkastól fenyegetett nyáj. E fogadósnak is első szava az volt hozzám: — Van-e pénze az utra?

Szinte meglepett ez áldozatkészség, s megvillant agyamban a kétey, ha nem-e kém ez ember. De haboznom nem lehet. Mit vesztethetők?

— Ha mindenütt ily derék hazafiakat találók, mondám neki, akkor megélek pénz nélkül. A bor árával egy is adós maradok... — Ne teketóriázzék sokat, hanem induljon, viszonzá. Fél óra múlva beesteledik, s ön már túl lesz a városban. Én akkor bemegyek a katonához, s azt mondom nekik, hogy ön épen most ment ki a szobából, jó lenne, ha utána néznének. Azok aztán majd keresik, s ha nem találják, jelentik, hogy őnt átadták a kórházban.

— Hisz én úgy is jelenteni fogom magamat később, csak ki akarok gyógyulni előbb otthon. Isten áldja meg!

Ezzel, kezemben egy hosszuszaru pipával nyári vászon kabátban, tisztí sapkával fejemen, utnak indultam. Csakhamar egy csongrádi pór kocsijára kaptam, a ki jó ülést csinált, s vitt mint a szél.

Akkorában a vonuló hadseregek az előfogatra elhajtott gazdákat nem ereszték el maguktól, míg csak valahogy el nem szöktek kocsijuktól, ott hagyva fogatukat, lovukat a katonaság kezei közt. Volt olyan, a kit Pest alatt rendeltek ki előfogatra, s egész Világosig erőttették. Ez is egy olyan áldozat volt. Hanem aztán gyomrában is volt a német.

A mint másnap megynük a pusztán keresztül, előttünk néhány dülőföldnyire egy zászlóalj vadász haladt. Egy fáradt közember nagyon messze elmaradt tőlük, s midőn épen beértük, kocsisim hirtelen visszafordul hozzám, s egész természetességgel mondja:

— Ni ni, uram, német! agyonússem? És már állítani kezdé lovait, hogy leszáll és agyonüti a vadászt, a kinek vállán töltött puská lögött. Az akkori magyar embernek önérzete, bátorsága, illetőleg önhittelege oly fokra volt emelve, miszerint azt, hogy ő egy ostornyéllal kezében egy fegyveres német katonát egyszerűen agyonüti, mint valami legyet, már egészen valami természetes és minden kétség fölötti dolognak tartotta, a mi már magában értetődik.

— Atyafi, mondám neki elmosolyodva, ha már épen agyon kellene ütni ezt a németet, az az én kötelességem volna, nem a magáé. De hát nem látja oda elő azt a zászlóaljat? Azok meg majd minket szépen felkötnek.

— Nincs itt hova, uram, aranyért se. Aztán meg észre se veszik.

Denique alig tudtam lebeszélni, hogy kegyelmezzon annak a szegény németnek.

És ez nem mese. Számatalan volt az eset, hogy valamely kisebb számú fegyveres csapatot a falubeli lakosság lefegyverzett s agyonvert. Mert a mint egyfelől neki volt bátorodva a magyar a sok diadal után, úgy másrészt a német katonaság is úgy meg volt rémülve, miszerint viszont már ő is mintegy természeti törvénynek tartotta, hogy a magyar előtt neki hátrálnia kell. És ilyenforma hit éledt föl a betörő orosz seregen is az első egy pár ütközés után, míg Görgei örökös hátrálása után kissé neki nem bátorodtak. Hajl egy nagy hadvezér mit nem tehetett volna e néppel!

Csongrádról gyalog indultam Kecskemétné. A földekön dolgozó munkások fölismerve messziről, hogy alkalmasint honvédféle lehetek, kijöttek eléem az utra, és tiszteletteljesen, mint ez a magyar pór szokása, kérdezgettek a haza állapotja felől. Hallották már, de nem akarták hinni a fegyvertétel a harc végleges megszüntetnek híreit. Én egykissé értettem a nép nyelvén szólni, s elmondtam röviden, a mint éreztem, a mi egyébiránt egyhangú véleménye volt az összes magyarságnak, hogy jobb vezérelt mellett ki lehetett volna tartani, de a mozgalom élen álló egyénekben hiányzott az egyetértés. Leírhatlan szomorúság tükröződött e jó emberek arcán, a legtisztább, legnemesebb hazaféjdalom szorongatta szíveiket. Méltó tárgyai lehettek volna egy remek festőnek, mert hitem szerint semmiképpen nemzetsorja a haza eszméjeért ugy lelkisedni, mint a magyar, nem képes, s e tekintetben a mi népünk egyetlenséget képez a keresztyén népcsaládban

— De ugyan már miért tették ezt a vezérek? Hiszen még eddig agyszólván csak a gyerekek voltak oda harcolni. Jól viselték magokat azok is. De hát csak gyöngyfejtelen fiúk voltak. Mi, a java nép, a férfiak még mind itthon voltunk. Miért nem hitt

bennünket Kossuth? Majd akkor látott volna még harcot a világ, mikor a 28—30 éves emberek vették volna át a fegyvert!

— De hiszen nincs még vége a dolognak. Nem lehet a!

Ez volt vége rendesen a töprengésnek. Egy jó órányira lehettem Kecskeméttől, midőn egy félreeső tanyából egy kabátos ur jött felém, s kérdé, hová megyek? mondtam, hogy Fehérbe igyekszem.

— Ne menjen be Kecskemétre, mert elfogják.

— De hát mit tegyek? Hová menjek?

— Egyetlen egy bejárásnál nincsen őr, azt én ismerem, s beszállítom önt kocsimon, ott benn aztán akármely magyar ember elrejti a kinek katonája nincsen.

A derék hazafi befogott, s nemcsak ingyen beszállított, de még pénzzel is kínált. Csakugyan nem volt őr azon a zug-utcán, a hol belopott a városba. S alig tett le az

nem hitt a végleges veszteségben, s azt gondolta, hogy csakhamar kiűt a harc megint, addig is menekedjék a ki tud.

Az asszonyok gondoskodása, buzgósa és áldozatkészsége olyan általános volt, mintha valóságos tervszerű összeesküvés eredménye lett volna. Hiába mentegetőztem, végre is asszonyokhoz kerültem. A kocsmárosné is csak olyan lelkes hölgy volt, mint a többi. Eldugott egy külön szobába, pompás vacsorát adott, s hiába mondtam, hogy nem ehetem, egyre kínált, s nagyszerű ágyat vetett. Reggeli kilencz óraker kezében két kalappal tért haza a piacról. Az egyik fehér molnárkalap, a másik egy fekete hengerkalap volt. Akármelyiket tettem föl, mindkettő oly tökéletesen kivett formából, hogy alig ismerem magamra. Végre is a hengerkalapot választottam. Mert a kocsmárosné egyáltalán meg nem engedte, hogy a honvéd-sipkában menjek ki az utcára. Mert, ugymond, a

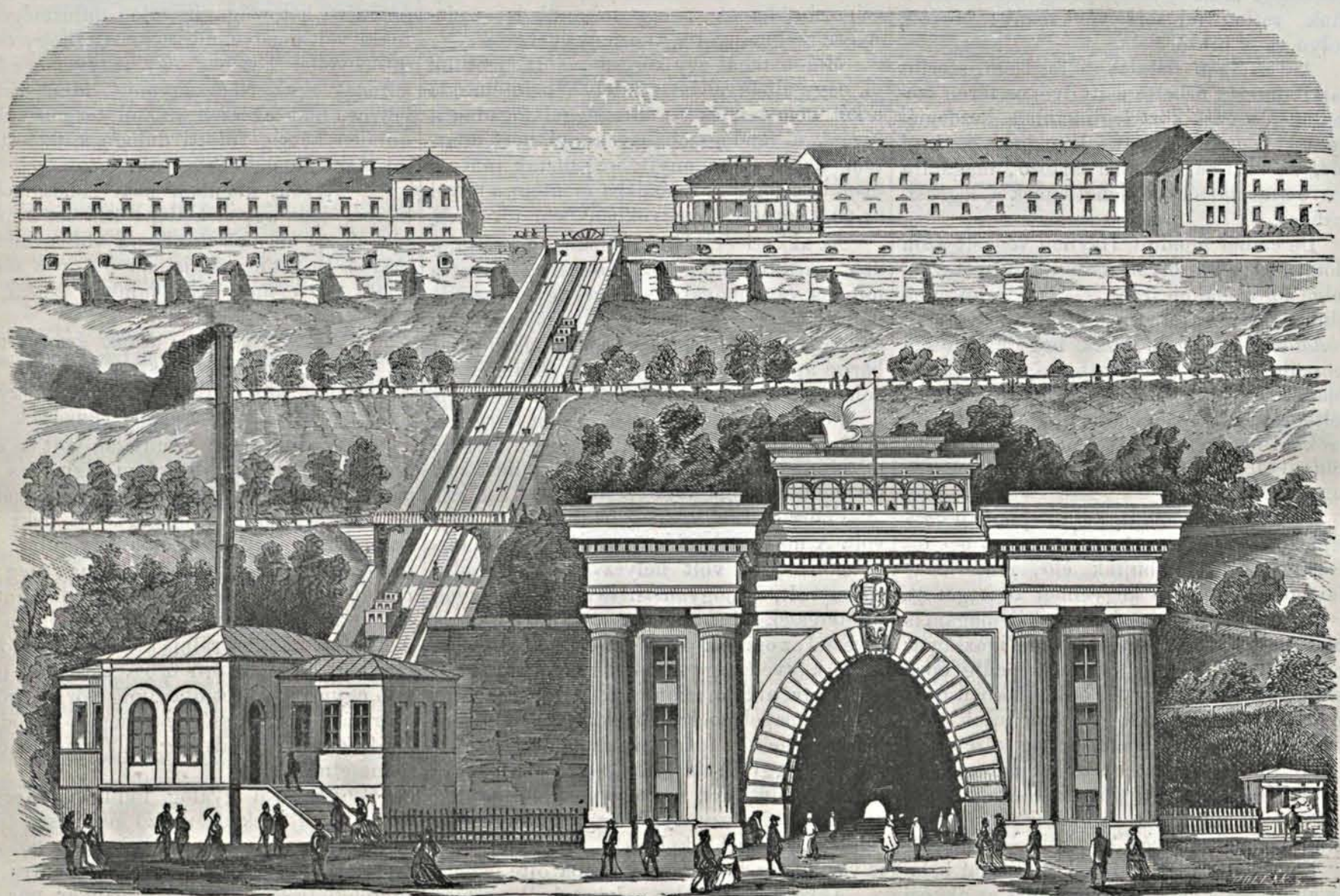
— El hát, mondá, a mennyit beválthatok. Csak ide vele.

— Én nem akarok egyebet, csak hogy a miért haza visz, a fuvarbért magyar pénzjegyben fizethessem ki.

— Hisz elviszem én ingyen is, ha honvéd az ur.

Pöntlénél csinos uri fogaton három ismeretlen honvédtisztal találkoztam. Ezek magukhoz vettek s velük mentem Nyékig, hova késő este érkeztünk. A legelső uri háznál megállapodtunk, s kihivattuk a gazdát, kit soha sem láttunk. Ezen időtájt honvédtisztat rejtegetni nem volt valami kedvező ajánlat az osztrák parancsnokok előtt. De azért szívesen fogadott mind a négyünket, jól megvendégt, s bús panaszok közt daloltuk Kölcsey himnuszát késő éjjelig. Innen már mindegyikünk szülőföldje közel esett, s néhány napi mulatás után elpárologtunk.

Betegségem otthon még három hónapig

Gözsikló a budai hegyoldalon. — (Hasek rajza.)

utcán, a mint az első ház előtt elmegyek, künn ácsorgó asszonyok szólítottak meg.

— Hova mén az istenért? Hiszen mindjárt elfogják! Jöjjen be hozzánk, elrejtjük, átöltöztetjük, jól tartjuk, aztán majd, ha tisztul a levegő, odább mehet.

Megköszöntem szíveségüket, mondván, hogy majd csak a kocsmába megyek.

De e hívás minden háznál ismétlődött.

— Tegye le azt a sipkát! Jöjjen, adunk egy rozsz kalapot. Terringettét, ne menjen tovább! Nem látja, hogy teli van a város hunczut némettel.

Alig birtam szabadulni. Én valósággal abba biztam, hogy beteg vagyok, ha elfognak is, megint csak kórházba küldenek, s onnan könnyű elszabadulni. De meg azt is észrevettem, hogy oly annyira teli van a város katonával, miszerint nem igen bajlódhatnak foglyok elszállásolásával. Ugyis tudták ők, hogy előbb-utóbb kezükbe kerül minden bujdosó, a minthogy úgy is lett. De a nép

a szörnyű gyalázatot, hogy tőle egy honvédet elfogjanak, magára nem veheti. Lenne neki mit hallani a többi asszonytól!

A hengerkalapban kimentem az utcára. Oly sült német arczom volt első tekintetre, hogy egész bátran jártam-keltem a katonák közt, s olvasgattam a főrség szemé láttára a falakra aggatott hirdetéseket, melyeken az akasztófa, lópor és golyó kifejezések csak úgy hemzsegték.

A téren palotai meszes kocikat találtam, a kikkel, miután Fehérváron voltak keresztül menedők, a hazavitel iránt alkuba bocsátkoztam. Ezek a borzasztó tilalom dacára magyar bankjegyeket vásároltak be. Őt forint magyar bankjegyet három osztrák forintért váltottak be.

— Maguk elveszik a magyar bankjegyet, ugy-e? kérdém az egyiket.

Gyanusan pillantott hengeremre, ha nem vagyok-e kém. De a mint jól arczomba nézett, elnevette magát.

tartott. A mint épen fölgyógyultam, érkezett Haynau azon rendelete, miszerint minden honvédtiszt, ki magát nem jelenti, elfogtató, mint szökevény fog büntettetni. És Haynau, ha valami kegyetlen dolgot ígért, azt meg szokta tartani.

Jelentem tehát magam, s egy hó mulva fejemen holczmicznivel, ispotályos rongyos katona-köpenyben marsoltunk a szép Olaszország felé. V.

Róma.

2. A szent Péter temploma.

Az Angyalvár, melyet lapjaink egyik régebbi számában ismertettünk, az egész Róma környékének bizonyos határozott jelleget és kifejezést kölcsönöz, mert a vár maga is mintegy magán hordozza rendeltetésének félreismerhetetlen színezetét s tizenhat század történetének emlékei lengik azt körül. Fájdalom! e nagyszerű benyomás érzete majdnem egészen hiányozni fog lelkünkben, mikor a hosszú széles uton, mely az Angyal-hídtól a Szt.

Péter-térre vezet, végig menve, a keresztyén világ legnagyobb és leghíresebb templomával szemben megállunk. A kolosszális mű még eddiggel egyetlen műértő utazó tetszését sem vala képes oszlatlanul megnyerni. Pedig a templom építői között ott díszlenek a középkor legkitünőbb mestereinek babérszorozta nevei: Bramante, San Gallo, Raphael, Peruzzi, Michael Angelo és Vignole mind részt vettek az építésben, de talán épen azért hiányzik e nagyszerű épületnél, roppantsága dacára is, az egységes benyomás, mivel három század különböző ízlésű légszellemei dolgoztak rajta.

A Bernini által készített kör-oszlopszat, mely a tojásdad alakú térs udvart köríti, e majdnem 300 oszlop, négy sorban fölállítva, és közbül a kocsiútnak engedve utat, e bámulatos, phantastikus mű oly építészeti stýlra hagy következtetnünk, mely a hasznosságot alárendel a symmetriának s a külszint a valódi dísznek. E gyönyörű, dór-ízlésű oszlopok, melyek oly izmosak, hogy akár a Szemiramis függő kertjeit is megbírnák, nem emelnek semmit, nincsen rajtuk semmi teher; mintha két díszasztalnak volnának hatalmas lábai, két nagyszerű asztalnak, melyet óriások lakomájára készítettek és

Egyébaránt a két oszlopcarnok terve és kivitele tagadhatatlanul nagyszerű és impozáns nagyban elősegíti a benyomás gyűségét, mely az óriási és valóban pompás szökőkutak által, melyek

A templom előtti tér iszonyu terjedelmű s bizonyára felette nagyszerű és meglepő, habár ennek is része van abban a hidegségben, melyet az épület homlokzata ébreszt bennünk. E homlokzatot nem igen mondhatnók szerencsésnek, legalább is nem sok ízlésre mutatnak azok az oszlopok, melyeknek látszólag a porticusz kellene tartaniok, de közei mégis kőfallal vannak betöltve s vakablakkal át-törve, s melyeknek sötét nyílásaiból az egész műnek üressége tátong felénk. Az ily építészeti stýl olyan mint egy beszed, mely a gondolatok hiányát üres phrasisokkal szeretné kárpótolni és minél kevessebb az eszme benne, annál hangzatosabb szavakhoz menekül.

Egy idegen utazó, kinek utirajzaiból a szent Péter templomának e szigorú bírálatát kölcsönöztük, a többek között ezt mondja: „Soha sem ismertem el magamat arra kötelezve, hogy Olaszországban mindent szépnak találjak, s épen ezért bocsássanak meg elvesséim, ha nem titkolom el boszankodásomat a miatt, hogy e nagyszerű

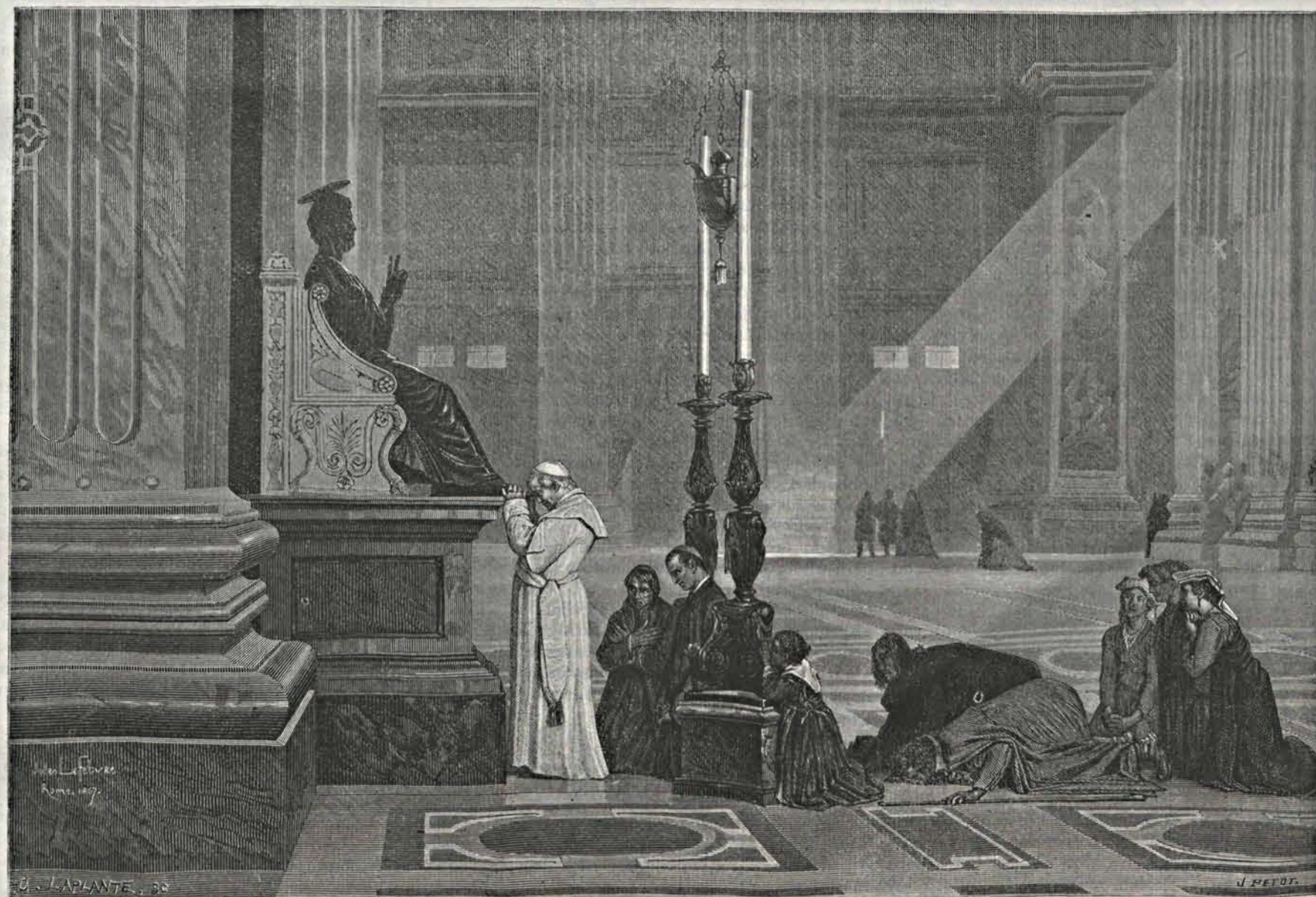

Szent Péter temploma.

a templomudvar két oldalán gazdag vízoszlopait a magasba lövellik, életet és mozgást nyer. A két kut között egy obelisk áll, s ha egy ilyen kőnek lelke volna, bizonyára gúnyosan fogna mo-

épület, melynek látogatására oly nagy reményekkel siettem, ezeknek oly kevésnek felelt meg. Az építési anyagnak és költségeknak iszonyu pazarlása épen semmi arányban sem áll az ered-

át, hogy e nagyszerű

Római képek: 3. A papa Szent Péter szobránál.

a melyeken teríték helyett 93 szobor van felállítva 3—4 méternyi magasságban, melyeket messziről nem lehet kivenni, közelről pedig nem láthatók. De nem is nézi őket senki; ez a sorsa minden rozsul és roz helyen elpazarolt művészetnek. 3

solyogni az előszeretet fölött, melyvel a pápaság az egyiptomi papi kasztnak e több ezeréves szolgát maga szolgálatába fogadta. Róma legalább is egy tucszatot állított fel belőlök s e vén pogányokra keresztet rakott villámfogókul.

ménynevel, mert e műben hiányzik az eredetiség, az egység, s különösen a melegség; — az anyag győzelme az a szellem fölött, a helyett hogy a szellem győzelmévé lett volna az anyag fölött, s nagyon is látszik rajta, hogy nem annyira hívó

ter ezredeshez e táviratot küldte: „Mondja meg ön ezredemnek: büszke vagyok rá, hogy nevémet viseli, s csak azt sajnálom, hogy vitéz tetteik szemtanúja nem lehettem.“ A főherceg, ki már előbb is 50 aranyat küldte az albizteknek, ezredét ezuttal is jelentékeny adományokkal részesítette.

© (Utazás a hold körül.) Olvasóinkat bizonyosan érdekelné fogja, hogy Verne Gyula, az „Utazás a holdba“ című époly tanúságos, mint mulattató munka szerzője, számos olvasójának kérésére, művének folytatását is megírta „Utazás a hold körül“ cím alatt. E műben, a holdba fellőtt lövegnek, s a benne utazó három bátor férfunak, Barbicane ezredes-, Nichol kapitány- és Ardan Mihálynak viselkedését beszéli el, az előbbi modorban, tudniillik érdekesen végigvite az alapon tudományost a képzelettel és mulattatóval. Elhatároztuk, hogy lapunk jövő évi folyamában a hold körüli utazásnak is bőv kivantban ismertetését adjunk, oly modorban mint ezt a jelen évbent tettük az „Utazás a holdba“ című könyvvel. Olvasóink ismét élvezetes olvasmányra számíthatnak.

*(A honvédsereghez) még szükségelt orvosok és hadbírák a napokban nevezettek ki. A tábori lelkészek a besorozott papnövédek közül fognak kikérülni.

*(Tiszta) folytonos áradásban van, Vörösmartnál kirotonzott s az egész vidéket elborította. Konyár, Dombbrád, Gégyén és több helyek roppant károkat szenvedtek. El van öntve a Bodrogköz, hol a Bodrog és Tisza árjai összecsapnak. A Bodrogközön mintegy 100 ezer hold föld van víz alatt.

=(A római szinatról.) Rómában decz. 8-án az angyalváról tűzmentő ágyúlövés jelentő a szinatr megnyitását. Iszonyuan szakadt az eső, s Róma utcáin patakzott a víz, de azért roppant néptömeg sietett a Szent-Péter bazilikához, hová a kocsik hosszú sora szállítá a szinai atyákat. A szinat megnyitása az előre megállapított program szerint ment végbe az aula concilli-ben, vagyis Szent-Péter templomának azon oldalhajójában, mely a konciliium számára berendeztetett. Legbelül a pápa trónusa áll, szemközti a Confessio St.-Petri-vel. A szék maga fehér selyem, a többi felsőbb kárpított veres. A zöld posztóval bevont mediumon, szemben a pápai trónnal egy oltár áll. Az atyák padjai jobbra és balra a pápai tróntól hosszant az oldalokon húzódnak egymás fölötti sorrendben. Sárga virágokkal tarkított zöld szőnyeggel vannak bevonva. Összesen hat karzat van e hajóban ezek egyikében jelen volt a hohemémi grófnő név alatt utazó magyar királyné is. A Confessio Petri azon oldalán, hol a különféle nemzetek gyónatószékei vannak, egy igen tágas hely volt elfoglalva s apácák s más asszonyok részére fentartva. Szent Péter bronz szobrát is felöltöztették pápai ornatuiba, s fejébe tették a hármasm koronát. A szinat tárgyalásait papnövédek gyorsírók jegyzik, a kik titoktartásra kötelezettek, mint a szinat többi tagjai. Csak kevés nyilvános ülés lesz, s a sajtó képviselői számára nem jelölték ki helyet. Távirati tudósítások szerint alapltan az a hír, mintha a pápa hajlandó lenne a szinatnak szabadabb menetet engedni.

*(Két új könyvkereskedés) nyílt meg közelebb fővárosunkban. Egyik a Dorottya-utcában Mach és Stein könyvkereskedése, gazdag választékával a bel- és külföldi irodalom legújabb termékeinek; kiváló figyelmet szándékoznak fordítani a vidéken, különösen Erdélyben megjelenő könyvekre is. (Az egyik tulajdonos Stein János kolozsvári könyvtáros fia, Gábor.) — A másik új könyvkereskedés a Rosenberg testvérek nyitották az egyetem-utcában a takarékpénztárépületében; ez antiquariummal vagyis mint felhívásukban mondják: „nemzeti ódonasztal-tal van egybekapcsolva.

*(A nemzeti torna-és tűzlövő egylet) hétfőn délután nagy gyakorlatot tartott teljes felszereléssel. Végül a hatvani-utczán lehetett őket látni, a mint szaladtak kötéllel derekukon, sisakkal fejükön, öles ugrásokkal, a nemes grófparancsnok Széchenyi Ödön díszes búzgalmu előrohánása alatt.

*(Molnár György) Buda város közgyűléséhez levelet intézett, melyben kijelenti, hogy ez intézet vezetésétől 1870. évi március havában visszalép s kéri ennél fogva a várost, hirtelenséggel a nép-színház igazgatóságára még most, hogy a vidék jobb igazgatói közül valamelyik annak vezetésére vállalkozhassék. M. Gy. — ugymond — e lépésre azért határozta el magát, mert az intézet mostani szomorú állapotát sokan neki tulajdonítják.

*(A „Szinpád“) című lap állítása szerint jelenleg 25 színészársaság működik Magyarország különböző vidékein.

*(A kártyajáték áldozata.) Gut M. nevű kereskedő, miután egész vagyonát elkártyázta, kedden reggel a pesti városligetben borotvával fölmetszette torokát. A megelőző éjjel vesztett el 1500 forint, utolsó pénzét.

*(Egy 75 éves takácsmester) Győr-szigetben e napokban mutatta be második remekét, mint 50 éves ezébeli mester. Ha megmondjuk, hogy a takácsmesterség mily fásztó, melyben ép kéz, láb és kitartó erő szükségeltetik, kiválóan gyönyörködünk kell e kedélyes öreg egészségén, ki ezen új remekelése alkalomával még jól eljárt a „Kállay kettőst.“

*(Egy külföldön éhalt hazánkfi.) New-Orleansból írják, hogy Boldán nevű iparos hazánkfi Selmáiban nov. 8-án elhalálozott, s vagyonát végrendeletileg három testvérének és egy kuzinyay nevűnek hagyta. Közöljük e hírt, hogy az örökösök az illető konsultusok utján tehessék meg a kellő lépéseket az örökség fölvetelére. Bővebb felvilágosításért levélben Botsay Sándorhoz forduljanak New-Orleansba (26 Hospital Street). Tájékozás végett tudatjuk, hogy a megboldogultnak vagyona, gyanítás szerint 18.000 dollár körül jár, de egyszerűsággal megemlítjük tudósító hazánkfiá azon aggodalmát, hogy a pénz idegen kezekben, idegen s kedvezőtlen törvénykezési viszonyok közt lévén, az örökösök nehezen fognak megkaphatni belőle valamit.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

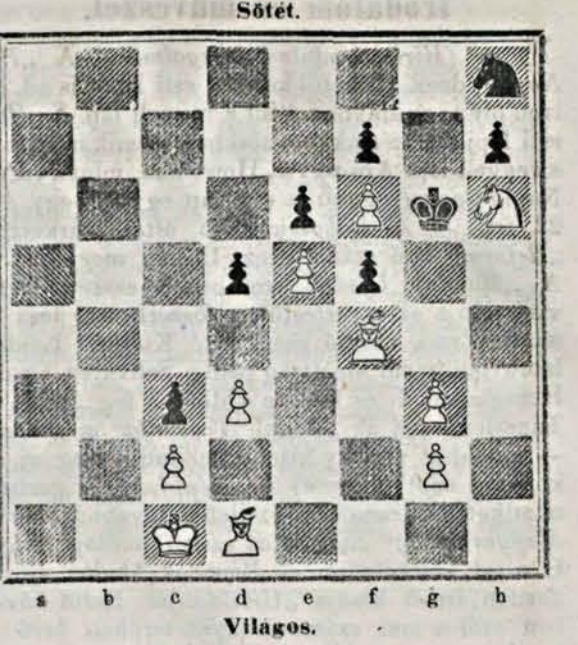
*(Halálhírek.) Dr. Turnowszky Bernát főgyorvos (a híres fogorvosnak atyja) 83 éves korában meghalt. — Felékné asszony nagymenyét: a 73 évet élt öz. Mészáros Mátyásné szül. Tóth Ceciliát vasárnap temették. — Özevgy Litassy Bálintné, szül. Ordódy Paulina f. hó 8-án 56 éves korában elhunyt.

Hónapi-és hetinap		Katholikus és protestans naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	N a p	H o l d
					hossza	kél nyug.
December						
19 Vasár	C 4 Nemesis	C 4 Nemtó	Decemb. (6)	Tebeth R.	t. p. ó. p. ó. p.	t. p. ó. p. ó. p.
20 Hétfő	Theofil hitv.	8 Patapius	7 E 2 Ambrus	15 Habakuk	287 38 7 48 4	7 92 58 5 6 7 35
21 Kedd	Tamás apost.	Tamás	9 Bol. Aasz. f.	18 Illés	368 39 7 49 4	7 106 20 6 6 8 31
22 Szerda	Zeno, Flavian	Flavian	10 Hermes	17 Hébron	369 40 7 49 4	8 119 45 7 10 9 25
23 Csüt.	Victoria szüz	Gyözöke	11 Dániel	18 Flizeus	370 41 7 50 4	8 133 22 8 24 10 10
24 Pént.	Ádám és Éva	Ádám és Éva	12 Spiridion	19	371 43 7 50 4	9 147 9 9 33 10 12
25 Szom.	Nagy Karác.	N. Karác.	13 Eustrat	20 Eliacium	372 44 7 51 4	9 161 4 10 26 11 23
				21 S. Vajr.	373 45 7 51 4	10 175 6 rogg. este

Hold változása. ☉ Holdtöltés 19-én 1 óra 6 perccel reggel.

SAKKJÁTÉK.

525-ik sz. f. — Discart Ferencztől (Modenában.)

Világos indul s a 4-dik lépésre mattot mond.

Az 519-ik számú feladvány megfejtése.

(Junisch és Schumoffól, Pétervároztól)

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Vc8-a4	Kc2-c1	1. Bd2-f2	Kg2-f2:
2. Bb2-h1	Bd2-d1	2. Kc2-bl	Kf2-gl
3. Hc5-d3	Kel-bl	3. Vg4-g3	Hf5-g3:
4. Bh1-d1	tetz. sz.	4. Hg5-f3	Kg1-f1
5. Va4-d1 matt.		5. Hd5-c3 matt.	

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulóp József. — Harasziban: Gr. Festetics Benno. — Gelsen: Glesinger Zeigm. — Miskolcon: Czehen József. — A pesti sakk-kör.

Rövid értesítés. Haraszti. Gr. F. B. Az ellenhuzás következő: 1. Bb-b5; és 2. Kd4-c4 és nincs matt.

Mai számunkhoz van csatolva: a „Gazdasági Közlöny“ előfizetési felhívása 1870-rc.

Melléklet: Előfizetési felhívás a „Nefelejts“ szépirodalmi divatlap 1870. folyamára.

Mai számunkhoz van mellékelve Ráth Mórnak újabb s legújabb kiadásairól szóló nagy könyvregyzeke.

Nemzeti színház.

Péntek, decz. 10. „Brankovits György.“ Szomorujáték 5 felv. Irta Obernyik Károly.

Szombat, decz. 11. „A porticci néma.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Auber.

Vasárnap, decz. 12. „Egy jó madár.“ Vigjáték 3 felv. Irta Szigeti József.

Hétfő, decz. 13. „A bajusz.“ Vigjáték 3 felv. Irta Szigeti József.

Kedd, decz. 14. „Dinorah.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerz. Meyerbeer.

Szerda, decz. 15. „Lecouvreur Adrienne.“ Dráma 5 felv. Irta Scribe és Legouvé. Ford. Csepregi és Egrossy B.

Csütörtök, decz. 16. „Faust.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Gounod. — (Toprezer k. a. vendégjátékúal.)

Szerkesztői mondánivaló.

— Nagy-Körös. N. J. A szives megemlékezés jéleit köszönettel vettük. Az iparosokat érdeklő közléseknek testvérpapatunk, mint eddig, ugy ezután is szivesen tért nyitunk. A csodálatos eset leírását érdeklő olvasunk; de azt hisszük, nem nyilvánosság elő van szánva; nézetünk szerint ezészterebb is magán uton szerzeni benne bizonysgot.

— Pest. D. P. Csak ó róla. . . közölni fogjuk. Örülünk előbbi sürgetéseinknek, mert ime az eredmény által közlére érdemesnek.

— St. L. A három kis vers közül egyet sem találtunk köszönettel vettük s fel fogjuk használni.

— Munkács. L. T. A közlemény legközelebb hozni fogja lapunk. Közreműködését mindig szivesen fogadjuk s kerjük jövőre is.

— Kolozsvár. I. E. Becces küldeményét vettük s várjuk a többit is, hogy a jövő év elején megindíthassuk.

A lap előfizetési ára: negyedévre 2 frt 50 kr. félévre 5 „ — egész évre 10 „ —

Az előfizetési pénzek az „UJVILÁG“ szerkesztői s kiadó-hivatalába (magyar-utca 14. sz.) küldendők bérmentve.

A lap minden vasárnap másfél negyedréti iven fog megjelenni.

Pest, december 15. 1869.

BENEDEK ALADÁR, az „Ujvilág“ szerkesztője.

TARTALOM.

Bacsányi János (arozkép). — A rab és a madár. — A bujdosás. — Róma. (ké képpel). — A budavári gózsikló (képpel). — Bacsányi János születési napja. — A zeno hatása az emberekre és az állatokra (folyt.). — A szántóvető tiz parancsolata. — Egyveleg. — Tarház: Vogt Károly felolvassái az ember őstörténelméről. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyetek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közlekedés. — Mi újság. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondánivaló. — Sakkjáték. — Nyílt tér. — Heti-naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

SZURMÁK J. FIAI

arany-, ezüst- és drágakő-ékszer-üzlete

Pesten, Nagy-utca 1. sz.

Kivonat a nagy árjegyzékből.

Ajándék darabok.

Minden darab 3 próbás aranyból.

Gyermek fülbevalók	1 ft. 70 krtól és felj.	Gyűszük	— ft. 60 krtól és felj.
Fülbevalók gömbölyűek	4 » 25 » » »	Csemegekész. és vill.	» 60 » » »
Fülbevalók hosszúk	6 » » » » »	Keresztek zomán-csal nyakba	» 60 » » »
Keresztek	2 » 25 » » »	Emlék gyűrűk fel-irással	1 » 25 » » »
Csattok	1 » 20 » » »	Gyermek játékok	1 » 75 » » »
Íng gombok	2 » 50 » » »	Óraláncok	2 » 50 » » »
Női gyűrűk jó kövel	2 » 50 » » »	Karperecek	2 » 50 » » »
Női pecsétvagyom-gyűrűk	3 » 50 » » »	Garniturok (Broche és függő)	6 » » » »
Karika gyűrűk	3 » » » » »	Thea szűrők	2 » 50 » » »
Férfi gyűrűk pecsét-nyomó forma	5 » » » » »	Czukor fogók	3 » » » » »
Nyakkendő tűk	5 » » » » »	Keresztelési és bér-máltái emlék ké-ppek	2 » 50 » » »
vagy metálfhoz	6 » 50 » » »	Ső- és borstartók együtt	3 » 50 » » »
Metallók	6 » » » » »	Gyermek evőeszkö-zők tokban	5 » » » » »
Melltűk (Broche)	6 » » » » »	Varró eszközök tokban	5 » » » » »
Garniturok (Broche és függő)	15 » » » » »	Poharak	6 » 50 » » »
Karperecek	18 » » » » »	Gyertyatartók	20 » » » » »
Óraláncok rövidtek	24 » » » » »	Iró eszközök	15 » » » » »
Óraláncok hosszúk	38 » » » » »	Csengetyű tálcával	25 » » » » »
		Czukor edények	8 » » » » »

3 (13) próbás ezüsthöz.

Mária képek nyakba — ft. 15 krt. és felj.

Keresztek 30 » » » »

Metallók felnyíló. 50 » » » »

Hivatalos próbával ellátva.

Nehezebb arany és ezüsttárgyak, u. m. láncok, garniturok, evőeszközök, 6, 12, 24 személyre, a munka különfelelése szerint, gyártási áron számítatnak. A fantasie-darabok, finom drágaköves tárgyak, Louis Laine legújabb rajzai után vannak dolgozva.

Cserénél, az arany vagy ezüst egyenlő finomsága mellett, csupán a munka fizetettik.

Kijavítások, czimerek, betük metszése kőbe vagy aranyba gyorsan eszközöltetők. — Saját használatunkra vásárlunk gyémántokat, gyöngyöket, szines kőveket, óska aranyat és ezüsthöz.

Arany-ezüst, bel- és külföldi beváltant a napi árfolyam szerint.

Vidéki megrendelések a szokott módon pontosan teljesítenek, és nem tet-ső tárgyak másért becsüldetnek.

678 (5-0)

Fűszerkereskedés megnyitás.

Van szerencsém ezennel a t. cz. közönségnek tudomására hozni, misze-rint a B. és J. czég alatti fűszerkereskedést átvettém, melyet egyáltalában friss árakkal ellátván, ezentul is főfeladatommak tekintendem, a t. cz. közön-ség becces bizalmát jó, olcsó és pontos kiszolgáltatás által kiérdemelni. Ennek következtében ajánlani

5 font jóféle s tisztalézű kávé csak **2 ft. 80 kr.**

5 font

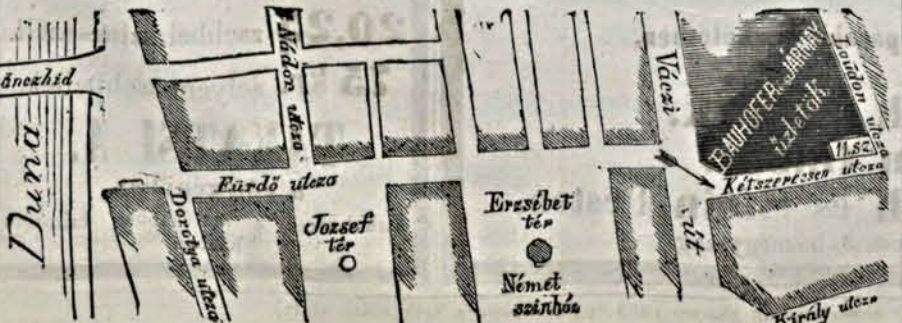
Portorico-kávé	3 ft. 40 kr.	Plant-Clylon-kávé	4 ft. 20 kr.
Arany-Java-kávé	3 „ 80 „	Cuba-kávé egész finom	4 „ 40 „
Laguayra-kávé	4 „ — „	Gyöngy-kávé egész fin.	4 „ 50 „

Czukor, braziliál-rhum egy pint 1 ft., legfinomabb jamaikai-rhum, Pecco-virág- és Souchong-thea, sardinak, mustár és sajt-félék a legjutányosb áron kaphatók Pesten,

Jármay Arminnál (ezelőtt Bauhofer és Jármay.) a két szerencsén- és Laudon-utca szögletén, 11-dik szám alatt.

Vidéki megrendelések a pénzüsszeg beklüldése vagy utánvét mellett a leg-gyorsabban eszközöltetnek. 561 (1-12)

A t. cz. vidéki közönségnek! Üzletem könnyebb feltal-lása tekintetéből szolgáljon tájékozással az itt lenyomott tájrajz, mely a lánczhidtól veszi kiindulási pontját!

TÜRBSCH F.

váci-utca 19. sz. a „Nagy Kristóf“ mellett

fehérneműek, csipke- és menyasszonyi-készletek raktárából.

Női-vászonneműek rumburgi vagy hollandi vászonból.

Nappali-ingek, darabja: 4, 5, 6, 8—14 forintig.

Magas éjjeli-ingek, darabja: 5, 50, 7, 9, 12—18 forintig.

Nyári éjjeli-ingek. 6, 7, 9—12 forintig.

Vánkoshejak. 2, 75, 3, 75, 5, 6—10 forintig.

Paplanpedekok. 5, 7, 9, 12—16 forintig.

Alsótepedók varrás nélkül — 1/4 széles, 3/4 róf hosszú. — darabja 4, 5, 25, 6 forint.

Hálókötők hollandi vászonból 1, 1, 50, 2, 3, 4 forint.

Recefőkötők szalaggal diszite 1, 1, 75, 2 forint 50 kr.

Lábraválók hollandi vászonból 2, 75, 3, 75, 5 forint 75 krajczár.

perkálból vagy schirtingből 2, 25, 3, 3, 75, 4 forint 75 kr.

perkálból 3, 3, 75, 4 forint 50 kr.

Éjjeli kötösök (Corset) perkálból vagy schirtingből 2, 25, 3, 4, 6—10 forintig.

Éjjeli kötösök perkálból vagy piqueból 3, 20, 4, 5, 7—10 forintig.

Fésülő-köpenyek perkálból 2, 50, 3, 75, 5, 7, 10, 15, 20 forintig.

Alsósoknyák 3, 50, 4, 50, 6, 7, 9, 12, 15, 20 forintig.

perkálból vagy piqueból 4, 25, 5, 40, 6 forintig.

fésülő-köpenyyel vagy palcot-val 18, 24, 30 forintig.

Reggeli öltözékek, perkálból vagy mollból 25, 30, 40, 50, 60 forintig.

Kemény szoknyák, fodorra vagy a nélkül 7, 8, 75, 10 forintig.

Pipere- (Toilette) kendők rojtjal, piqueból 3, 25, 4, 50, 5 forint 75 krajz.

Nyári pique-takarók 7, 9, 12 forintig.

Válódli irlandi vászon zsebkendők, tuczatja 5, 30, 6, 50, 8, 12, 15 forint.

nehéz batisz 5, 30, 6, 50, 8, 12, 18 „

könyv 15, 20, 30, 36, 42 „

Szegett 18, 24, 30, 36, 42 forintig.

Himzett darabja 2, 50, 3, 75, 5, 7, 10 „

Szines nyomott 1, 30, 2, 2 forint 50 kr.

Asztalterítők, legjobb fajta, 6, 12, 24 személyre, 6 ftrtól 60 forintig.

Törülkötők 6 ftrtól 20 forintig tuczatja.

Pamut harisnya, tuczatja 4, 75, 5, 75, 7, 10, 15 forint és felebb.

Fil d'Ecosse harisnya, tuczatja 12, 15, 18, 24, 30 forint és felebb.

Selyem harisnya párja 4, 75, 6, 8 forintig.

Attört Fil d'Ecosse harisnya, párja 1, 50, 2, 3 forint 75 kr.

Válódli rumburgi vászon, legjobb minőségű, 1 vég, 53 róf, 30, 35, 40, 50, 60, 80—120 forintig.

Hollandi vászon, 1/4 széles, 1 vég 42 róf, 18, 22, 25, 30—40 forintig.

Hollandi vászon, 3/4 széles, 1 vég 50 róf, 40, 45, 50, 60, 70 forint.

Cseaz vászon, 1/4 széles, 1 vég 38 róf, 40, 45, 50, 60, 68 forint.

Perkálb. kitűnő fajta, 1/4 széles, 1 vég 14 róf, 6, 75, 7, 30, 8, 75, 10, 12, 14 forintig.

Perkálb. kitűnő fajta, 1/4 széles, 1 vég 14 róf, 9, 10, 12, 75, 14—16 ftrig.

Schirting, kitűnő fajta, rófé 32, 36, 40, 48, 54, 60 kr.

Koczkás kemény-szoknyaszövet, 1/4 széles, rófé 62, 68, 75 kr.

Fehér pique, rófé 1, 1, 40, 1, 75, 2 forint.

687 (6-6)

Karácsonyi ajándékok!

Aigner Lajos kiadásában Pesten (váci-utca 18. sz. Nemzeti szálloda) megjelent és minden h. könyváruznál kaphatók:

Nagy szellemek.

Irta: Szana Tamás.

Tartalom: Leopardi, Pos Edgar, Burns, Tegnér, Heine, Leneau.

Irodalomtörténeti és szépirodalmi tanulmányok, érdekes és vonzó előadásban. A hozzászólott mutatók által a kötet oly költői olvasmányt képez, mely különösen ünnepi ajándéknak ajánlható.

Pompás kiállításban, ára füzve 1 ft. 50 kr.; angol vászonkötésben 2 ft. 20 kr., aranyvágással 2 ft. 60 kr.

A szív életéből.

Irta: Könyei János. Második kiadás.

Ezen jeles munka Humboldt „Brieft an eine Freundin” című híres műve nyomán írta, az élet minden viszonyára vonatkozó érdekes tartalommal bír. Ifjaknak és hajdonoknak ennél egészszerűbb olvasmányt nem lehet nyújtani.

Ára füzve 1 ft.; angol vászonkötésben 1 ft. 60 kr., aranyvágással 2 ft.

A mikor ábrázolunk.

Dalok és románcok. Irta: Kvassay Ede.

Ezen csinos eredeti költemények, igen izéles kiállításuknál fogva, nagyon alkalmasak kedves ajándéknak.

Gyémánt-kiadás, ára füzve 70 kr., diszkötésben aranyvágással 1 ft. 20 kr.

Tollrajzok.

Beszélek. Irta: Hollós László.

Tartalom: Vallomások. A madárszélidő. A fényképek itélőszéke. Az én piros nyakkendőm története.

Ára füzve 1 ft.; diszkötésben angol vászonkötésben 2.50.

Minden egyéb, bárhol és bárki által hirdett munka nálam is kapható.

Hírlap előfizetések pontosan teljesítettek.

708 (1)

Tankréd lovag meséi.

Regényes elbeszélések. Irta: Kvassay Ede.

Tartalom: A kolléga eszményképe. Egynapi házasság. A kik megtörték egymást. Egy új királyi biztos. Furdó történet. Ezen beszélek élénk tollal vannak írva, és igen érdekes olvasmányt képeznek.

Diszes kiállításban, ára füzve 2 ft., angol vászonkötésben 2 ft. 60 kr.

Az elégiáról.

Koszorúzott pályamű. Irta: Aigner Lajos.

Ezen, a Kistalud-Lársaság által 25 arannyal jutalmazott pályamű, igen érdekes szépirodalmi és irodalomtörténeti tartalma, világos és szép előadásban. (Dr. Heinrich Gusztáv.)

Diszes kiállításban, ára füzve 1 ft., angol vászonkötésben 1 ft. 60 kr. aranyvágással 2 ft.

Két költői beszély.

I. A lámpatorony. II. A szerelem.

Irta: Bárány Kemény Endre.

„Figyelembe ajánljuk ezen kötetet, mint egy, nem közönséges tehetség első önálló művét.” (Réthy Lajos.)

Ára füzve 1 ft., angol vászonkötésben 1 ft. 60 kr.

A magyar mezőgazdaság.

Irta: Dr. Ditz Henrik.

Magyarra fordította: Halász Gábor.

„Ezen könyvet minden magyar ember vegye meg.” (Giróki Ferencz.)

Ára füzve 4 ft., angol vászonkötésben 4 ft. 60 kr.

TÜRSCH F.

Pest, váci-utca 19. sz.

Keresztelő készletek.

Keresztelő készletek minden színben, következők: u. m.: vánkos, zubonyka és főkötőske, 12, 15, 20, 25, 30, 40 forint és fölébb; paplannal együtt 20, 25, 30, 40, 50, 60 forint és fölébb.

Moll vagy toll zubonykák és főkötőskek, szalaggal izetesen diszítve együtt 3, 4, 5 forintig. 635 (6-6)

Zubonykák és főkötőskek együtt; kötve, horgolva vagy hálózva 1.50, 2, 2.75, 3 forint 50 krig; szalaggal diszítve 2, 2.50, 3, 4 forint.

TÜRSCH F.

Pest, váci-utca 19. sz.

FÜGGÖNYÖK

és
butor véd-kendők.

Angol csipke-függöny, két szárnnyos, egy ablakra 4.50, 5.75, 8, 10, 12, 14 forint és fölébb.

Angol csipke butor-védkendők, darabja 30, 40, 50, 60, 80 kr. és fölébb. 636 (6-6)

Tudósítás.

Ő exzellenziája gróf Zichy Ferencz Bihar diószegi uradalmi pénzészete ezennel tudatja a t. cz. közönséggel, miszerint **Pesten, Láposy és Lobmayer uraknál (Árpád-utca 4. sz.) függönykéséget és bizományi raktárt állított fel ermelléki diószegi borainak eladására, miért is a t. cz. közönség könnyüségéért a megrendeléseket oda intéztetni kéri.**

Bihar Diószeg, 1869. december 1-jén.

701 (2-3)

Penezészeti igazgatóság.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatallában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelent és minden hazai könyvkereskedésben kaphatók:

A hat Uderszki leány.

Regény.

Irta Jósika Miklós.

Második kiadás.

(Jósika regényei 29-32) 4 kötet 16-rét 250, 242, 244, 247 lap, füzve 2 ft.

704 (2-3)

1. — női lábravalók.

1.25 háló ujjasok.

2.80 fehér disz-szokny.

3.50 szines szoknyák.

1. — füző derekak.

— .60 nyilt ingek.

1.75 férfi chiffon ingek.

2. — vászon férfi ingek.

1.50 gatyák.

20,25 zsebbel. szines szell.

75 kr. selyem zsebbeliek.

TAKATSI A.

a völegényhez,

kishíd-utca a vastusokhoz czimzett házban.

Gazdasági és kertészeti lap

1870-re.

A „Gazdasági lapok” és „Kertészgazda” egyesült, ára a két lapnak együtt:

Egész évre 10 forint.

Félévre 5 „

A „Kertészgazda” külön egész évre 4 „

(Pest, illó-ut köztelek.)

(2-4)

Karácsonyi és ujévi ajándékok!

Uj könyvkereskedés.

Uj könyvkereskedés.

Van szerencsénk a t. cz. irodalom-kedvelőket ezennel tiszteletteljesen tudósítani, hogy itt helyben, mai napon, egy a jelen irodalmi igényeknek megfelelő bel- és kül-irodalmi könyvkereskedést nyitottunk

MACH és STEIN

Dorottya-utca 3. háznégyszög

tőzsczim alatt.

Több éveken át, a hazában és külföldön szerzett tapasztalataink, elegendő tőke, egy naponta növekedő irodalmi szükséglet és tisztelt honfaink hazafias pártfogása, melyben minden új hazai irodalmat elősegítő vállalatot részesítünk, reméltük volink, hogy fiatal üzletünk rövid idő alatt a legszebb virágzásnak fog örvendhetni.

Könyvkereskedésünk gazdagon el van látva a nemzeti- és kül-irodalom újabb és legújabb termékeivel a tudomány minden ágából s a vidéken megjelenő, eddigélt itt kevésé ismertett magyar irodalom, mint az erdélyi is, szintén kiválóan és részrohajlatlanul van képviselve.

Minden bárhol és bárki által hirdetett munka, újság, divatlap vagy folyóirat általunk gyorsan és az eredeti áron kapható. Könyvjegyzékek és más irodalmi segédeszközök ingyen és bérmentve küldetnek meg.

Legnagyobb gondunk és legbüzzőbb törekvésünk, hogy minden szives megrendelést azonnal és lelkiismeretesen teljesítve, tisztelt honfaink teljes bizalmát kiérdemeljük.

Legyen szabad tehát a t. cz. irodalom és műkedvelőket ezennel egész tisztelettel felhívunk, miszerint könyvkereskedésünket becses megbízásai kal megtisztelni sziveskedjenek, biztosítván egyszerismind gyors és szilárd szolgálatunk felől. — Pesten, december 10-én 1869.

Képes díszművek, remekirók, költemény-gyűjtemények, gyémánt-kiadások stb. pompás díszkötésben.

Hölgyeknek szánt irodalom, ifjusági iratok és képes könyvek a leggondosabb és legdúsabb választékban.

Ima- és ájtatossági könyvek egyszerű-, egy a legpompásabb díszkötésben.

Teljes tisztelettel

Mach Henrik.

Stein Gábor.

Tőzsczim: Mach és Stein Pesten,

Dorottya-utca 3. háznégyszög.

710 (1)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1869 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

52-ik szám.

Tizenhatodik évfolyam.

Pest, december 26-án 1869.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzet hasábját öt sor vagy annak helye egyszeri igtatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatallak számára hirdetésmegjelölést előfordul Beesen: Oppelik Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön minden igtatás után 30 krajczár.

Falusi templom télen.

Kis falucska az egész, alig számlálhat mindössze egypár száz lelket. Azok sem laknak valami fényes palotákban, még csak kényelmes majorzásokban sem. Viskók szétosztott csoportja, girbe-gurba utcák során, félredült sövénykerítésekkel elválasztva egymástól, árokpartra dülve, vagy sűrű fák mögé rejtözve, egyenetlen hápa-hupás földön, középen egy domb emelkedik magasabbra, s arra van építve, külön a többtől, az egyetlen tisztes ház: az isten háza.

Az egész faluban szegény emberek laknak, szegény zsellér- vagy jobbágy-emberek;

egy ur sincs közöttük, — ki laknék ebben a félreeső kis faluban? Csak az az egy, a legnagyobb ur, a ki nem veti meg a legkisebb falut sem, s megengedi, hogy ott is házat építsenek neki, s oly szivesen lakozik abban is, mint a nagy városok égig emelkedő büszke dómjaiban.

Nyáron azért szép ez a kis falu környéke. A pázsit, mely a templom dombjának oldalát belepi, a füzek és jegenyék az árokpartokon, az eleven gyepi és liczium a kertek sövényén s a szilva- és bodzafák a kertekben, egy-egy terepélyes eperta a jobbcaska módú féltelkes gazdák háza előtt, mind oly szép zöld, oly eleven és üde, mint akármely angol-kertben vagy művészi parkban. A természet nem válogatós, s szépségeit egyaránt ünti el a nagy-szerű és az egyszerű tájban.

A kis falu szalma- vagy nádfeledelezei alatt fecskek fészkelnek s a kénytelen nyugodt méltósággal áll fellábon a komoly golyamadár. A tövissövényben a kis ökör-

szemek jó tanyája van, s a veresbég, sőt a csattogó fülemile sem veti meg a kis csalitot a falu végén.

A harang hajnalban megszólal, hogy ezüst csilingelésével felköltse s munkára szólítsa a falu lakóit. A templom ajtaja megnyílik; deszka-tornácában sorba oda támasztják kaszáikat, gereblyéiket, villáikat a munkára menő emberek, míg reggeli imájkot röviden elvégzik benn a templomban.

Aztán egész nap csöndes a falu; ember, asszony, a ki csak munkafogható, künn van a mezőn; — csak az öregek, ezek ma-

dent fehéren lep el a hó. A halotton nem tisztább s nem nyugodtabb a szemfödél, mint az, mely a kis falut egészen elborítja.

Egyik háztól a másikig, egyik utcából a másikba (ha van több utca is egyenél a faluban), de legkivált föl a templomajtóig, lapáttal hányták el a havat, hogy közlekedni lehessen az embereknek egymásközt, s az — istennel. Oh a templom a leglátogatottabb ház ilyenkor. Tele van mindennap, reggel is, délelőtt is, s nemcsak az öregek látogatják, hanem a falu nagyja, apraja egyaránt.

Télen csaknem egészen szünetel az élet a kis faluban; csak egy oldala van annál nagyobb tevékenységben, — a vallásos élet. Bölcsen rendelték, hogy a megváltó születése, e legszebb ünnepe a templomnak és a családnak, előkészítő adventi heteivel, s az ó és új-év fordulatinak kis karácsonyjával, éppen tél derekára essék. A szegény ember nem mindig ér rá áhíthatoskodni; a test nagyon is megkívánja a magáét, a sanyaru szükség oly elhallgathatatlán követeli, s a léleknek csak akkor lehet igazi ünnepe, mikor a test gondoljai hallgatnak s követeléseit szünetelnek.

Falusi templom télen. — (Tringy Sándor rajza.)

A téli ünnepek a legszebbek a faluban. A természet szépségei nem vonják el lélek figyelmét „az egy szükséges dologtól.” A sziv egészen istennel való társalkodásába merülhet, s átadhatja magát a mély áhitat gyönyörének.

Vasárnap, vagy ünnep reggelén, a mint a harang elkezdli szokott hívogató szavát